

HET LIEFSTINGHSBROEK 11

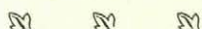
schapsgrens en schouwen de bestuursleden de Karel Schencksloot als watering.

Filips II beleende met Westerwolde den graaf v. Aremborg, die in 1568 in den slag bij Heiligerlee sneuvelde en de weduwe van diens zoon verkocht haar rechten aan 'n Amsterdamsch koopman v. d. Hove, via wien de stad Groningen bezitter werd. Tot in den Franschen tijd, toen alle heerlijke rechten werden afgeschaft.

Liefstingsbroek en Metbroek vertegenwoordigen uit den aard der zaak maar kleine stukjes van geheel Westerwolde, maar wij zijn dankbaar deze gedeelten in veilige handen te weten. Wij hopen, dat dit bezit nog mag worden uitgebreid en dat velen, die voor historie en voor 't behoud van natuur gevoelen, zich ook geroepen zullen gevoelen daartoe daadwerkelijk bij te dragen.

Winschoten. Maart 1937.

Ir. A. ZANDSTRA.

ONZE INDISCHE ZUSTER.

Elders in deze aflevering vertelt Dr. Coert een en ander over de jubileerende Nederlandsch-Indische Natuurhistorische Vereeniging en haar orgaan De Tropische Natuur. Tegen de gewoonten dezer dagen doet hij dat heel beschaafd en ingetogen en veel te bescheiden.

Er mag gerust wel eens hoog van den toren worden geblazen, waar het deze Vereeniging geldt, die een kwarteeuw geleden het aandurfde in Indië paden te zoeken en paden te effenen, zooals die in Holland al sinds jaren met zoo veel profijt en genoeg werden betreden. Menigeen twijfelde er aan, of men in Indië „populaire” natuurstudie zou kunnen beoefenen en komen tot intelligent en gevoelvol natuurgenoet. De geleerden en vakmensen hadden het al moeilijk genoeg, hoe zou het nu gaan met de leeken? Wie had er belangstelling voor de wilde natuur, hoe kon je er iets van te weten komen?

Wel, dat is heel aardig meegevallen. Teleurstellingen zijn niet uitgebleven. Maar wanneer wij de vijfentwintig jaargangen van de Tropische Natuur doorbladeren of alleen reeds maar de Jubileum-uitgave van December 1936, dan komt er groote blijdschap en dankbaarheid over ons, dat zoo iets mogelijk is gebleken.

Ons Insulinde is zoo groot en de natuur is er zoo rijk, dat menigeen er zelfs niet aan denkt, om er aan te beginnen, een nadere kennismaking te zoeken. Ook zijn de dagen kort en nog niet eens zoo heel lang geleden meenden velen, dat je alleen zoudt kunnen wandelen in de betrekkelijke koelte van den morgen, van den laten namiddag of hoog in de bergen. Toen ik in 1930 op Java kwam, dacht men op veel plaatsen daar al heel anders over en wij hebben er dan ook gewandeld op alle uren van den dag, al was het dan ook vaak in het overvloedig zweet onzes heelen lijfs. Ik ben met een half dozijn afdeelingen op stap geweest. Het waren allemaal eerste-klas excursies, met voortreffelijke leiders en geestdriftige deelnemers en deelnemsters.

Ik durf wel iedereen, die voor korter of langer tijd naar Indië gaat, aanraden, om ten spoedigste lid te worden van de Nederlandsch Indische Natuurhistorische Ver-

Fig. 1. In het kraterveld van den Papandajan, een van de heerlijkste natuurmonumenten op Java.

eeniging. De contributie is slechts f 6.— per jaar voor de algemeene leden en daarbij komt dan nog een kleine extra-contributie voor de Afdeeling, wanneer er een Afdeeling is. Daarvoor ontvangt men dan al vast maandelijks het Tijdschrift *De Tropische Natuur*, in formaat en uitvoering gelijkend op onze *Levende Natuur*, en zeker niet er bij achter staand. Bovendien geeft de Vereeniging populair-wetenschappelijke werkjes uit, die tot verminderden prijs aan de leden worden verstrekt. Het boekje van Mevr. Geerts-Ronner: *Vacantie in de Bergen*, heeft reeds menig nieuweling, ook mij, de eerste kennismaking met de flora van Java vergemakkelijkt.

En dan de excursies! Dr. Coert zegt, dat het in den eersten tijd nog al moeilijk was om leiders te vinden. Dat was in 1930 al heel wat anders; ik ben steeds uit geweest onder voortreffelijke leiders. Dat waren dan geleerden uit Buitenzorg, geleerden van de Proefstations, houtvesters, leeraren, onderwijzers, assistenten op plantages en allemaal even blij-om een bloem, een vogel, een insect, een rots, een fossiel, een landschapstype. En — zoo noodig — schuwden we de middaghitte niet.

Geen wonder, dat men geliefde excursie-terreinen wenschte te behouden, dat men de heele natuur van Indië liefhebbend en bewonderend leerde aanschouwen en zoo leidde de Nederlandsch Indische Natuurhistorische Vereeniging als van zelf tot de stichting van de Nederlandsch Indische Vereeniging voor Natuurbescherming.

Het werk van de Nederlandsch Indische Natuurhistorische Vereeniging heeft er veel toe bijgedragen, dat onze werkers daarginds met hun vrouwen en kinderen zich beter „thuis” zijn gaan voelen. De omgang met de natuur geeft ruimer opvattingen

en maakt den mensch voor zijn zieleleven en voor het gebruik van zijn vrijen tijd minder afhankelijk van medemenschen en omstandigheden, behoedt hem tegen minderwaardig vermaak. Hoe velen zijn het slachtoffer geworden van verveling in de eenzaamheid. De ware natuurvriend verveelt zich nooit. Misschien dreigt wel eens het gevaar, dat hij de eenzaamheid en de afzondering te gaarne zoekt, van zijn medemenschen vervreemdt en hen verkeerd gaat beoordeelen. Wie dat aan zichzelf bespeurt, doet 't best met zoo spoedig mogelijk deel te nemen aan een excursie van de naastbijzijnde Afdeeling of een binnenlandsch verlofje te gaan doorbrengen op een plaats, waar zoo'n afdeeling bestaat.

Het Indisch leven brengt mee, dat er in de Afdeelingen altijd weer „nieuwe” menschen komen. Indische ambtenaren blijven zelden lang op één en dezelfde plaats. Dat heeft voor de Vereeniging zijn voor en zijn tegen. Soms ligt een Afdeeling lam geslagen door het vertrek van een voortreffelijk leider, een andermaal komt er weer eens iemand opdagen met een nieuw onderwerp, een nieuwe liefhebberij en daardoor blijkt de omgeving weer nieuwe beteekenis te hebben.

Er zijn wel eens Afdeelingen gesneuveld, vooral in de jaren 1929—1934. Er zijn er nu nog dertien: Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Kediri, Soerabaja, Djombangt Malang, Probolinggo, Medan, Semarang, Besoeke, Pemalang Siantar en Tjepoe. Met de meeste er van ben ik op stap geweest en die tochten behooren tot mijn dierbaarste herinneringen.

Natuurlijk ben ik „algemeen lid” gebleven en iedere maand grijp ik weer met genoegen naar de nieuwe Tropische Natuur en dan dikwijls nog eens naar het Dagboek van onze reis, of dikke boeken over ons heerlijk Indisch Rijk. En dan wandel ik weer in gedachte langs het stille strand van de Java Zee tusschen Probolinggo en Semarang, daar ook in de djatibosschen, dan langs de brommende Merapi, langs de Indische Oceaan bij de baai van Baron, op den Lawoe, op den Tengger, in de Krater-velden van Keloet, Tangkoeban Prahoe, Papandajan, op Kawah Kamodjang, op de Patoeha, achter de Smeroe, langs de Tjitaroem bij Radjamandala, aan en in de baai van Batavia en eerst en laatst de Plantentuinen van Buitenzorg en Tjibodas, om nog van tal van andere plaatsen niet te gewagen.

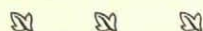
Er moet toch iets op te vinden zijn, dat nog veel meer Nederlanders bijtijds een kijkje nemen in Indië, al is het dan maar alleen op Java. Het gaat al veel goedkooper dan tien jaar geleden. We zouden al vast er aan kunnen denken, om leeraren in de Aardrijkskunde en in de Biologie een verlengde vacantie en een behoorlijk reis-stipendium te geven, dus zoo iets als wat de Jan Pietersz. Coen stichting doet, maar dan op grooter schaal. De uitzendingen zou ik dan algemeen lid willen laten zijn van de Nederlandsch Indische Natuurhistorische Vereeniging en die zou dan wel zorgen voor een behoorlijke kennismaking. Daar zou niets aan mankeeren. Ik weet het uit ondervinding.

De Minister van Koloniën, de Gouverneur Generaal, onze Minister van Onderwijs en de Directeuren van de groote Cultuur-, handels- en industrie-ondernemingen mogen dat eens met elkander overleggen.

Intusschen hoop ik, dat de Nederlandsch Indische Vereeniging haar schoon werk moge voortzetten en uitbreiden en dat zij naar behooren steun ondervindt voor het vervullen van haar grootsche taak: het scheppen van een behaaglijk tehuis in Nederlandsch Indië.

Voor het Algemeen lidmaatschap kan men zich opgeven bij Mej. L. S. D. MERKUS,
Van Heutszboulevard 12, Batavia C.

JAC. P. THIJSSE.

ZONNEBAD EN SOOS IN HET LEVEN DER AALSCHOLVERS.

In de Lekkerkerkse aalscholverkolonie liggen langs de kant van de kooivijver een groot aantal takken, boomstompen enz. in het water. Op deze stukken hout en op de kant zitten altijd vele aalscholvers hun vrije tijd door te brengen. Hier kunnen we de boeiendste gebeurtenissen, die zich in het aalscholverleven afspelen, vanuit de schuilhut te zien krijgen. Allereerst het bekende vleugeldrogen. De aalscholver en zijn verwanten Jan van Gent en Pelikaan, worden, in tegenstelling met andere vogels, in het water nat. Dat komt niet, omdat ze geen vetklier hebben, want die hebben ze wel, maar omdat ze zodanig bevederd zijn, dat het water tussen de vleugeldekken en staartdekken kan binnendringen. Bij eenden worden de vleugels daarentegen in een soort étui tegen binnendringend water beschermd. Het eerste, wat een uit het water komende aalscholver te doen heeft, is dan ook zich uit te schudden en zijn vleugels met opgelichte dekveren wijd uitgespreid en lichtelijk heen en weer zwaaiend te drogen. Daarbij draait hij zijn rug naar de zon en/of de kop naar de wind. Alle bezigheden, zoals toiletteren, met drijvende rommel spelen en vechten gaan ondertussen gewoon door, ja ik zag ze zelfs dutten en zwemmen met uitgespreide vleugels. Dit laatste meestal of uitsluitend van volwassen jongen. Het is natuurlijk een nutteloze handeling, want bij het opvliegen worden ze toch weer nat.

Wanneer we een jong de hals, de kop of de buik natmaken, gaat hij ook vleugeldrogen, hetgeen toont, dat dit niet uitsluitend een reactie is op het gevoel „natte vleugels”, maar op het gevoel „nat”.

Bij heet weer en omstreeks 1 uur 's middags zien we vaak badende aalscholvers. Heftig klappen ze daarbij al zwemmende met de vleugels op het water, dat dit hoog opspettert en ver in het rond sproeit. Andere vogels baden daarentegen bij opkomend onweer en regen. Ook baadt een aalscholver nogal eens na goed doorstane schrik, of voordat hij uit het water op een paal springt. Dit laatste kan ook een emotie-afleiding behorende bij de „paalruzies” zijn, waar we het nu eens over zullen hebben.

Vaak zien we, dat een aalscholver op een paal zit en een ander aanstalten maakt, om op zijn plaats te gaan zitten. Ik laat dus in het midden, of het hem er om te doen is, op die paal te zitten, of dat sexuele driften hem ruzie doen zoeken, of wat dan ook.